

รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง”
เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับบัณฑิตระดับปริญญาตรี

สาขาศิลปะจิตรทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

Art Instructional Model Based on “Art analysis, Social analysis and Self
analysis” Approach to Promote the Critical Thinking and the Emotional
Intelligence of Undergraduate Students of an Imaging Art Field, Faculty of

Fine Arts

อนุศักดิ์ จินดา*

Anusak Jinda

เฉลิมชัย มนุเสวต**

Chalermchai Manusewat

สาธิต ทิมวัฒนบรรเทิง***

Sathit Thimwattanabuntherng

Received : February 8, 2024

Revised : April 24, 2024

Accepted : September 10, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และ
วิเคราะห์ตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับบัณฑิตระดับปริญญาตรี
สาขาศิลปะจิตรทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ 2. เพื่อหาประสิทธิผลของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่
พัฒนาขึ้น 2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณของนักศึกษาศิลปะ ก่อนและหลังการใช้
รูปแบบการเรียนการสอน 2.2 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาศิลปะ ก่อนและหลังการใช้
รูปแบบการเรียนการสอน 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่าง

*นักวิจัยอิสระ กรุงเทพมหานคร

Independent Researcher, Bangkok(Corresponding Author) e-mail: anusakjinda666@gmail.com

**อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Lecturer of Faculty of Education, Thaksin University

***อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer of Faculty of Fine Srinakharinwirot University

คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี วิชาเอกจิตรกรรม สาขาศิลปะจิตรทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 20 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง เพื่อให้เหมาะสมกับงานวิจัยด้านศิลปะ จัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น 1. ใบงานวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง 2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของกรมสุขภาพจิต และ 3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาต่อรูปแบบการเรียนการสอนวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิด “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง” เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในสร้างผลงานศิลปะ สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะ มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขั้นตอนการเรียนการสอน ซึ่งมีทั้งหมด 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 แนะนำ จุดมุ่งหมาย วิธีการเรียน ระเบียบ กติกา ข้อตกลงต่างๆ ขั้นที่ 2 แลกเปลี่ยนข้อมูลผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ ตามหลัก 1) วิเคราะห์ผลงาน 2) วิเคราะห์สังคม 3) วิเคราะห์ตนเอง ขั้นที่ 4 สร้างผลงานศิลปะที่ได้จากข้อสรุปจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน 1) วิเคราะห์ผลงาน 2) วิเคราะห์สังคม 3) วิเคราะห์ตนเอง ขั้นที่ 5 ประเมินผลงาน ดูข้อดีข้อเสียของผลงาน เพื่อพัฒนาในชิ้นงานต่อไปทำขั้นตอน ทั้ง 5 ขั้นตอน เข้าขั้นตอนที่ 4 เพื่อให้เกิดความชำนาญและความคล่องแคล่วในการวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคมและวิเคราะห์ตนเอง และ 4) ขั้นตอนการวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจประเมินสาระในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบนี้ พบว่าเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้ 2. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า 1) การประเมินด้านการคิดวิจารณ์ญาณ ผู้เรียนหลังการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การประเมินผลความฉลาดทางอารมณ์มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน มีค่าน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนการสอนศิลปะอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ / การคิดวิจารณ์ญาณ / ความฉลาดทางอารมณ์ / ศิลปะจิตรทัศน์

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to find out the effective an Art instructional model Instructional Model based on “Art analysis, Social analysis and Self analysis.” Approach to promote the critical thinking and the emotional intelligence of undergraduate students of an Art Field, 2) to find the effectiveness of the developed teaching model. 2.1) to compare the critical thinking ability of art students before and after using the teaching model.

2.2) to compare the emotional intelligence of art students before and after using the teaching model. 2.3) to study the satisfaction of students with the teaching model. The samples were the 20 undergraduate students of painting major of Visual Arts Field of Faculty of Arts, Srinakharinwirot University in the first semester of academic year 2019 by purposive sampling to suit the research of the instructional model of art. Research instruments included lesson plans of the developed instructional model; analysis worksheet, social analysis and self - analysis. The Emotional Intelligence Assessment Form (E.Q) of the Department of Mental Health, an art evaluation form of undergraduate students, and the satisfaction questionnaire of the instructional model. The data were analyzed by mean, standard deviation, t-test, and content analysis. The findings were as follows: 1) An Art Instructional Model based on “Three Aspects’ Analysing” Approach to Promote the Critical Thinking and the Emotional Intelligence of Undergraduate Students of an Art Field consists of 4 components: (1) principles, (2) objectives, (3) 5 stages of instructional procedures including introducing objectives of the course /how to learn/ disciplines and rules, exchanging art data, analysing the artists’ products of products analysis , social analysis and self - analysis, creating products from 3 analysis of products analysis , social analysis and self - analysis, and evaluating products to look for the good and weak points in order to develop the following products according to 5 stages of instructional procedures, and repeating the 4th step in order to gain expertise and fluency of products analysis , social analysis and self - analysis, and (4) assessment and evaluation. The experts confirmed that all elements of the model were appropriate.

Keywords : Instructional Model Art / Critical Thinking / Emotional Intelligence / Imaging Art

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รูปแบบผลงานศิลปะที่เกิดจากผู้เรียนในสถาบันศิลปะชั้นนำในประเทศไทยส่วนใหญ่มีรูปแบบของผลงานที่ซ้ำ รูปแบบแนวคิดในการสร้างผลงานงานไม่ต่างไปจากเดิม (Silpakorn University, 2003; Silpakorn University, 2013) ผู้วิจัยใช้เวลาในการเรียนการสอนศิลปะตั้งแต่เป็นนักศึกษาจนถึงปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษสอนด้านศิลปะเป็นเวลามากกว่า 15 ปี จากการสังเกตนักศึกษาศิลปะมีกระบวนการสร้างผลงานโดยการดูผลงานศิลปะจากศิลปินต่างๆ ผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งนิทรรศการศิลปะในหอศิลป์ ผลงานศิลปะจากหนังสือ นิตยสาร และในปัจจุบันแหล่งการดูผลงานศิลปะผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, YouTube ฯลฯ เป็นแหล่งข้อมูลที่รวดเร็วและสะดวกที่สุดในการเข้าถึงผลงานศิลปะ ผ่านระบบและ

เครื่องมือทางเทคโนโลยีที่มีขนาดเล็กและคุณภาพสูงขึ้น ทั้ง คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์แบบพกพา แท็บเล็ต และโทรศัพท์มือถือ (Smart Phone) ดังสถิติจากผลสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของไทย National Statistical Office (2013) ยุทธศาสตร์ 5 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาข้อมูลจากการสำรวจรอบแรก ระหว่างเดือนมกราคมถึงมีนาคม 2556 นิสิต/นักศึกษาในกรุงเทพมหานครเห็นว่า การใช้สื่อเทคโนโลยีผ่านอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ที่บ้าน เครื่องมือที่เหมาะสม ได้แก่ คอมพิวเตอร์พกพา ร้อยละ 76 และมือถือ ร้อยละ 21

การเข้าถึงแหล่งถึงแหล่งข้อมูลทางศิลปะได้ง่าย รวดเร็วและสะดวกขึ้น ในทางกลับกันรูปแบบของผลงานศิลปะของนักศึกษาที่ไม่ได้พัฒนาไปตามเทคโนโลยีเท่าที่ควร กลับเป็นการลอกผลงานศิลปะของศิลปินทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยนำเพียงรูปแบบของผลงานศิลปะมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเล็กน้อย เน้นการนำเอารูปแบบผลงานมาเป็นงานของตนเอง นักศึกษาขาดทักษะการคิดสร้างสรรค์ผลงานที่ดีพอจึงส่งผลให้นักศึกษาศิลปะส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นเพียงกระบวนการเพื่อให้ผลงานเสร็จสิ้นและเสร็จตามกำหนดเวลาในการเรียนการสอน โดยนักศึกษาศิลปะเป็นผู้ที่มีทักษะการคิดสร้างสรรค์ที่ดี แต่ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนศิลปะที่ไม่มุ่งเน้นกระบวนการคิดจึงไม่สามารถสร้างนักศึกษาศิลปะใหม่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ได้

การศึกษาศิลปะเป็นการศึกษาที่เน้นผู้เรียนที่มีทักษะความคิดสร้างสรรค์ แต่ด้วยปัญหาของการเรียนการสอนที่เน้นเพียงทักษะการสร้างผลงานศิลปะเป็นหลัก โดยไม่เน้นการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์ จึงทำให้รูปแบบผลงานศิลปะของนักศึกษาไม่มีความแตกต่างจากผลงานศิลปะของศิลปินในประเทศไทยที่เคยทำกันมาก่อนหน้านี้

ในกระบวนการเรียนการสอนศิลปะนอกเหนือจากการที่ต้องพัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณแล้วนั้นสิ่งที่ต้องพัฒนาและส่งเสริมคู่กันคือการจัดการอารมณ์ (EQ) ความฉลาดทางอารมณ์เป็นสิ่งสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ต้องส่งเสริมควบคู่กับความคิดวิจารณ์ญาณ ในการส่งเสริมพัฒนาระบบการคิด เพื่อนำไปสู่การคิดสร้างสรรค์ ในการแสวงหาความรู้เป็นองค์ความรู้ด้านข้อมูล ส่วนด้านอารมณ์ก็เป็นสิ่งสำคัญของความเป็นมนุษย์ การเข้าใจตนเอง ผู้อื่นและสังคม นั้นเป็นสิ่งที่ช่วยเป็นส่วนผสมที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ความคิดใหม่ ได้อย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

ก่อนที่นักศึกษาศิลปะที่เกิดความคิดสร้างสรรค์นั้นควรส่งเสริมความคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์เป็นสองส่วนสำคัญที่พัฒนาให้เกิดในการเรียนการสอนของนักศึกษาศิลปะ เปรียบเสมือนการพัฒนาทั้งทางด้าน IQ และ EQ ในการเรียนการสอนศิลปะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะจิตทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

2. เพื่อหาประสิทธิผลของการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะจิตทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณของนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรี ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน

2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะเป็นวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อเป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะ ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เก็บข้อมูลปัญหาในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชากร นิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาศิลปะจิตทัศน์ สาขาเซรามิกส์ และสาขาศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 211 คน หน่วยงานเอกชนทางด้านศิลปะ จำนวน 3 แห่ง 1) บริษัท CMO Group, 2) บริษัท Global Art & Creative (Thailand), และ 3) บริษัท Rightman บริษัทที่รับนิสิตที่จบการศึกษาจาก สาขาศิลปะ จิตทัศน์เข้าทำงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและความคิดสร้างสรรค์

โดยเก็บข้อมูลปัญหาการเรียนการสอนจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาด้านศิลปะ ระดับปริญญาตรี สาขา ศิลปะ ส่งแบบสอบถามสำหรับนิสิต จำนวน 100 ชุด โดยการใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

โดยเก็บข้อมูลสภาพปัญหานักศึกษาจบใหม่ในการทำงานในบริษัทและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์ ส่งแบบสอบถามสำหรับหน่วยงานเอกชน 3 ชุด โดยการใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนศิลปะ

การเรียนการสอนศิลปะสำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะจิตทัศน์ ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยผสมผสานหลักการคิดเชิงเหตุผล (ความคิดวิจารณ์ญาณ) และหลักการใช้อารมณ์ (ความฉลาดทางอารมณ์) ตามแนวคิดการเรียนการสอนแบบซินเนคติกส์ (Synectics) เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และสร้างสมดุลทางความคิดและอารมณ์ ทำให้นิสิตสามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้อย่างเหมาะสม

หลักการและแนวคิด

ความคิดวิจารณ์ญาณ: อ้างอิงจากแนวคิดของ Glaser (1941), Dewey (1989), Ennis (1989), Fisher and Scriven (1997) และ Amornchiwin (2013)

ความฉลาดทางอารมณ์: อ้างอิงจากแนวคิดของ Gardner (1983), Cooper and Swaff (1997), Goleman (1997) และ Phra Thammapirok (P.A. Payutto) (2001)

รูปแบบการเรียนการสอน วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง

วิเคราะห์ผลงาน:

ทำความเข้าใจรูปแบบการทำงาน ลักษณะผลงาน เทคนิคการสร้างสรรค์ และแนวคิดของศิลปิน

ใช้ผลงานของศิลปินเป็นตัวอย่างในการพัฒนาผลงานของตนเอง

วิเคราะห์สังคม:

วิเคราะห์บริบททางสังคมที่มีอิทธิพลต่อผลงานศิลปะของศิลปิน

วิเคราะห์สังคมที่ตนเองอาศัยอยู่และเปรียบเทียบความเหมือนและความต่าง

ใช้ข้อมูลทางสังคมเพื่อสนับสนุนแนวคิดในการสร้างผลงานศิลปะ

วิเคราะห์ตนเอง:

ทำความเข้าใจแนวคิดในการสร้างผลงานศิลปะของตนเอง

ประเมินผลกระทบของผลงานศิลปะต่อสังคม

นำเสนอแนวคิดเชิงบวกและเชิงลบของผลงานและรับผิดชอบต่อสังคม

เครื่องมือวัดและประเมินผล

ใบงานวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง: ใช้เกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกประเด็นย่อย (Scoring-rubric) 4 ระดับ

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของกรมสุขภาพจิต

แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้: ใช้มาตราวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับ

เกณฑ์การวัดและประเมินผล

คะแนนใบงานวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเองสูงขึ้น

คะแนนแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) สูงขึ้น

ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

การตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ

คู่มือการเรียนการสอนมีความเหมาะสมและนำไปใช้ได้ (IOC = 0.76)

รายละเอียดในคู่มือมีความครบถ้วนและเข้าใจง่าย (IOC = 0.80)

แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม (IOC = 1.00)

รูปแบบการเรียนการสอนนี้ได้รับการออกแบบมาเพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตศิลปะ ช่วยให้พวกเขาสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีความหมายและรับผิดชอบต่อสังคม

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต คณะศิลปกรรม สาขาทัศนศิลป์ วิจารณ์ศิลป์ และศิลปะจินตทัศน์ ของมหาวิทยาลัยของรัฐ และกำกับของรัฐในเขตกรุงเทพมหานครฯ จำนวน 670 คน จาก 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ 1) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปกรรม สาขาจิตรกรรม 2) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาทัศนศิลป์ 3) มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะจิตรกรรม ประติมากรรม และภาพพิมพ์ สาขาจิตรกรรม 4) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขา ศิลปะจินตทัศน์ และ 5) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิจารณ์ศิลป์

กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต คณะศิลปกรรม สาขาศิลปะจินตทัศน์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 20 คน เลือกแบบเจาะจง เพื่อต้องการลักษณะของผู้เรียนที่มีความสามารถทางด้านศิลปะพื้นฐาน อย่างน้อย 1 ภาคเรียน 13 ครั้งเป็นเวลา 26 คาบเรียน

วิธีการสอน:

วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง

วิเคราะห์ศิลปะ: ศึกษาประวัติ, ลักษณะนิสัย, ประเภทผลงาน, ทักษะ, เนื้อหา, และสิ่งที่นำไปใช้ได้

วิเคราะห์สังคม: ศึกษาลักษณะสังคม, อิทธิพลทางสังคม, เนื้อหาที่สื่อสาร, และสิ่งที่นำไปปรับใช้ได้

วิเคราะห์ตนเอง: สำรวจอารมณ์, เนื้อหาผลงาน, อิทธิพลทางสังคม, สิ่งที่ต้องการสื่อสาร, และผลที่คาดหวัง

การสร้างสรรค์ผลงาน:

สร้างผลงานจิตรกรรม 4 ชิ้น ตลอดการเรียนการสอน

การให้คำปรึกษา:

ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลเพื่อช่วยนิสิตในการวิเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงาน

การประเมินผล:

ประเมินผลงานศิลปะก่อนและหลังการเรียนการสอน

ประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน

ขั้นตอนการเรียนการสอน:

ครั้งที่ 1: แนะนำรายวิชา, เก็บข้อมูลพื้นฐาน, มอบหมายงานชิ้นที่ 1

ครั้งที่ 2: สอนหลักการวิเคราะห์ 3 ด้าน โดยใช้ตัวอย่างผลงานศิลปะ

ครั้งที่ 3: ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานชิ้นที่ 1

- ครั้งที่ 4: ตรวจสอบงานชิ้นที่ 1, ให้คำแนะนำ, ประเมินผลงานก่อนเรียน
 ครั้งที่ 5: มอบหมายงานชิ้นที่ 2, อธิบายหลักการวิเคราะห์เพิ่มเติม
 ครั้งที่ 6: ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานชิ้นที่ 2
 ครั้งที่ 7: ตรวจสอบงานชิ้นที่ 2, ให้คำแนะนำ
 ครั้งที่ 8: มอบหมายงานชิ้นที่ 3, อธิบายหลักการวิเคราะห์เพิ่มเติม
 ครั้งที่ 9: ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานชิ้นที่ 3
 ครั้งที่ 10: ตรวจสอบงานชิ้นที่ 3, ให้คำแนะนำ
 ครั้งที่ 11: มอบหมายงานชิ้นที่ 4, อธิบายหลักการวิเคราะห์เพิ่มเติม
 ครั้งที่ 12: ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานชิ้นที่ 4
 ครั้งที่ 13: ตรวจสอบงานชิ้นที่ 4, ให้คำแนะนำ, เก็บข้อมูลหลังเรียน,

ประเมินความพึงพอใจ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ใช้การวัดประเมินตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้เครื่องมือวัด 4 แบบดังนี้

1. คะแนนใบงานวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง
2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของกรมสุขภาพจิต
3. คะแนนผลงานศิลปะของผู้เรียน
4. ระดับความพึงพอใจรูปแบบการเรียนการสอน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้วางแผนเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น

3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1 ก่อนการใช้รูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถ นำแบบร่างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ ความถูกต้องและเหมาะสม ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญในด้านจัดการเรียนการสอน จำนวน 5 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยตรวจค่าความเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไปและดำเนินการใช้ชีวิตวัดและประเมินผล มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยปานกลาง เห็นด้วยน้อย และเห็นด้วยน้อยที่สุด ส่วนข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ผู้วิจัยกำหนดเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้มีอิสระทางความคิดในการให้ข้อมูล

ช่วงที่ 2 ระหว่างการใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้รวมทั้งความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้กับรูปแบบการเรียนการสอน โดยพิจารณาตามแบบประเมินความ

เหมาะสมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ ได้แก่ มีความเห็นว่าเหมาะสม มีความเห็นว่ามันแน่ใจ และมีความเห็นว่ามันไม่เหมาะสม การประเมินความเหมาะสมใช้ดัชนีความเหมาะสม (IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งต้องได้คะแนน 0.50 ขึ้นไป หลังจากนั้นจะต้องนำแผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงใหม่ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โดยผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนศิลปะ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนได้ผล ดังนี้

1. คู่มือการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอน วิเคราะห์ 3 ด้าน เพื่อส่งเสริมการคิด วิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษาศิลปะ ระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษาศิลปะในระดับปริญญาตรีที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ มีค่า IOC เท่ากับ 0.76 พบว่า รายละเอียดใน “คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” ระดับการจัดเตรียมสิ่งที่จำเป็นก่อนการสอนได้ครบถ้วน มีค่า IOC เท่ากับ 0.80 รายละเอียดใน “คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนการสอน” มีการบรรยายให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่เข้าใจง่าย มีค่า IOC เท่ากับ 0.80

2. ภาพรวมของแผนการจัดการเรียนรู้ เหมาะสม สามารถนำไปใช้ได้ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 จุดประสงค์การเรียนรู้ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 สารการเรียนรู้มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 กิจกรรมการเรียนรู้มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 การวัดและประเมินผลมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

ช่วงที่ 3 หลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอน เมื่อผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นครบทุกแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยจะนำรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยได้ใช้การวัดประเมินตามวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้เครื่องมือวัด 4 แบบดังนี้

1. คะแนนใบงานวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง สูงกว่าก่อนเรียน
2. แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ของกรมสุขภาพจิต สูงกว่าก่อนเรียน
3. คะแนนผลงานศิลปะของผู้เรียนผ่านเกณฑ์ 60 เปอร์เซ็นต์
4. ระดับความพึงพอใจรูปแบบการเรียนการสอน ค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของผู้เรียน

ทั้งหมด

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลสภาพของปัญหาการเรียนการสอนศิลปะ

โดยเก็บข้อมูลปัญหาการเรียนการสอนจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาด้านศิลปะ ระดับปริญญาตรี สาขา ศิลปะ ส่งแบบสอบถามสำหรับนิสิต จำนวน 100 ชุด โดยการใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า จากค่าเฉลี่ย 3.87 มีความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัยพอสมควรในระดับปานกลาง จากค่าเฉลี่ย 3.44 ผู้เรียน คาดว่าจะได้รับความรู้ด้านศิลปะร่วมสมัย อยู่ในระดับมาก จากค่าเฉลี่ย 3.65 ผู้เรียนต้องการนำความรู้เพื่อไป

พัฒนาตนเองอยู่ในระดับมากจากค่าเฉลี่ย 3.63 ปรับสภาพอารมณ์เพื่อส่งเสริมความสามารถ บรรยากาศการสอนไม่ส่งเสริมการคิดอย่างเสรี อยู่ในระดับ ปานกลาง

โดยเก็บข้อมูลสภาพปัญหา นักศึกษาจบใหม่ในการทำงานในบริษัทและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศิลปะและความคิดสร้างสรรค์ ส่งแบบสอบถามสำหรับหน่วยงานเอกชน 3 ชุด โดยการใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ต้องการบุคลากรใหม่ทดแทนบุคลากรเก่าอยู่ในระดับ มากที่สุด จากค่าเฉลี่ย 5 บุคลากรที่หน่วยงานต้องการขยันและมนุษยสัมพันธ์ดีและเป็นผู้นำ อยู่ในระดับ มากที่สุด จากค่าเฉลี่ย 5 ปัญหาของบุคลากรใหม่ในการทำงานคือไม่มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด จากค่าเฉลี่ย 5 บุคลากรใหม่ขาดการคิดวิเคราะห์ในระดัปานกลาง จากค่าเฉลี่ย 3.33 บุคลากรมีปัญหาด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับมาก จากค่าเฉลี่ย 3.67 สถาบันการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการคิดวิเคราะห์ของบุคลากรใหม่ โดย การเรียนการสอนเน้นทักษะ การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ การเรียนการสอนไม่ร่วมสมัย การเรียนการสอนไม่ส่งเสริมกระบวนการคิด อยู่ในระดับมาก จากค่าเฉลี่ย 4.33 สาเหตุของความผิดพลาดทางอารมณ์เกิดจากระยะเวลาการทำงาน อยู่ในระดับ มากที่สุด จากค่าเฉลี่ย 4.67

การเรียนการสอนศิลปะในระดับปริญญาตรีควรปรับปรุงเพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักศึกษา และส่งเสริมการคิดอย่างเสรี

สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในยุคปัจจุบัน

หน่วยงานควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรใหม่ในด้านประสิทธิภาพการทำงานและความฉลาดทางอารมณ์

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอน “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง” เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะ และเครื่องมือวัดประเมินผลโดยการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรีกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิด “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง” เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ในการเรียนการสอนศิลปะ สำหรับนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะ การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนหลังการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาศิลปะระดับปริญญาตรีกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิด “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง” พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 95.80 คะแนน ที่ค่าน้อยกว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนซึ่งเท่ากับ 131.00 คะแนน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นหลังเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญ

3. ผลการศึกษาศึกษาการพัฒนาในการสร้างผลงานศิลปะของนักศึกษากลุ่มทดลองหลังการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิด “วิเคราะห์ 3 ด้าน” พบว่า ผู้เรียนให้หลักการ วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง นำการเรียนรู้ที่ได้ไปพัฒนาผลงานศิลปะหลังการเรียนการสอนสูงกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษากลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอนศิลปะตามแนวคิด “วิเคราะห์ 3 ด้าน” พบว่า มีความพึงพอใจต่อการเรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก มีพอใจสูงสุดคือ ผู้เรียนชอบเรียนวิชานี้มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจเท่ากับ 4.65 และข้อที่มีความพึงพอใจต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 11 ผู้เรียนทราบเกณฑ์การประเมินผลล่วงหน้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน “วิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง” ผลการทดลองพบว่าผู้เรียนมีการคิดวิจารณ์ญาณ ความฉลาดทางอารมณ์ และคุณภาพผลงานศิลปะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รวมทั้งมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอน

ผู้วิจัยมีเจตนาต้องการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการทางความคิดที่ชัดเจนและมีมิติในการคิด และมีความเข้าใจตนเองและสังคมในการทำงานศิลปะ เพื่อให้เกิดผลงานศิลปะที่มีคุณค่าทางด้านทักษะและความคิดสอดคล้องกัน การวิเคราะห์ 3 ด้านเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยต้องการแบ่งการออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1) ผลงานศิลปะ ผู้วิจัยต้องให้ผู้เรียนสร้างการคิดอย่างเป็นระบบ และมีมิติทางการคิด ในการวิเคราะห์ ผลงานศิลปะที่ผู้เรียนมีความสนใจ ให้ผู้เรียน สร้างการเรียนรู้หาข้อมูลของผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจในเชิงลึก ด้านที่ 2) สังคม ผู้วิจัยต้องการให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะในการสังเกตทำความเข้าใจรูปแบบของสังคม ศิลปวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อผลงานศิลปะที่ตนเองสนใจ และสร้างการเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อสร้างความเข้าใจอิทธิพลทางสังคมที่มีผลต่อแนวคิดในการสร้างผลงานศิลปะ ด้านที่ 3) ตนเอง ผู้วิจัยต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะในการสังเกตทำความเข้าใจตนเอง เข้าใจอารมณ์ของตนเอง ว่าสภาพอารมณ์ที่เกิดในการคิดสร้างผลงานศิลปะ เป็นรูปแบบไหน เป็นแนวคิดเชิงบวกหรือลบ เรียนรู้สภาพอารมณ์ทางสังคมที่มีอิทธิพลทางผลกระทบหลังจากผลงานศิลปะได้รับการเผยแพร่ ผู้เรียนสามารถรับถึงผลที่เกิดขึ้นและเรียนรู้อยู่ร่วมกับรูปแบบอารมณ์ทางสังคม ให้สอดคล้องกัน

การจัดการเรียนการสอนข้างต้นผู้วิจัยได้จัดเรียงไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสัมพันธ์กัน ตามแนวคิดที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อตอบสนองทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งขั้นตอนการพัฒนาการเรียนการสอนดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Khammanee (2002) ที่กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและมีความสัมพันธ์กันจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียน

การเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นใช้นี้มีประสิทธิภาพดี ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้ความคิด วิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์มาวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคม และวิเคราะห์ตนเอง ในการเรียน

ศิลปะเพิ่มมากขึ้น สามารถนำไปใช้เป็นแบบแผนในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด “วิเคราะห์ 3 ด้าน” ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ในการเรียนศิลปะได้จริงตรงตามสมมติฐานการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kanchanachaya (2012) ได้ศึกษาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ Lanchawatthanakorn (2011) ได้ศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนการสอนแบบเสริมศักยภาพการอ่านโดยใช้มัลติมีเดีย ด้วยข้อมูลหลักฐานเพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีปัญหาทางการอ่าน Sriornrat (2011) ได้ศึกษาและพัฒนาแบบการเรียนโดยใช้ทัศนศึกษาเสมือนด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบสอบและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเสริมสร้างผลการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการสร้างรูปแบบการเรียนการสอนส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถทางกระบวนการคิดเพิ่มขึ้นหลังจากการทำกรเรียนการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญ

ทางด้านความฉลาดทางอารมณ์มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chatsuphakul and Kirdphitak (2001) ได้ศึกษาการสร้างมาตรฐานประเมินและปกติวิสัยของความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นไทย การวิจัยครั้งนี้ประสงค์จะสร้างมาตรฐานประเมินความฉลาดทางอารมณ์ และวิเคราะห์หาปกติวิสัยหรือเกณฑ์ปกติของความฉลาดทางอารมณ์สำหรับวัยรุ่นไทย Khawnmaung (1999) ได้ศึกษาการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง Boonpraset (2011) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้อบรมระบบโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจริยธรรมสำหรับพยาบาลวิชาชีพ สอดคล้องด้านภาวะอารมณ์ทั่วไปและความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมแตกต่างกันอย่างนัยสำคัญ

ผู้วิจัยรูปแบบการเรียนการสอนศิลปะ การวิเคราะห์ 3 ด้าน เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะจินตทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ ใช้กับนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาศิลปะจินตทัศน์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 20 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติเป็นผู้ศึกษาผ่านประสบการณ์การเรียนในรายวิชา จิตรกรรม อย่างน้อย 1 ภาคการศึกษาเพื่อสามารถเข้าใจลักษณะการเรียนการสอน เป็นจำนวน 13 ครั้ง 39 คาบ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ถึงกันยายน พ.ศ. 2562 ทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน พบว่า ผู้เรียนมีความสามารถทางกระบวนการคิดวิจารณ์ญาณ และมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้นกว่าก่อนการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญ ผู้เรียนมีความพึงพอใจในรูปแบบการเรียนการสอนระดับมาก รูปแบบการเรียนการสอนศิลปะการวิเคราะห์ 3 ด้าน เพื่อส่งเสริมการคิดวิจารณ์ญาณและความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาศิลปะจินตทัศน์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ผู้สอนศิลปะสามารถนำไปประยุกต์ในการสอนได้ในทุกระดับ โดยปรับเปลี่ยนกระบวนการให้เหมาะสมตามบริบทของผู้เรียน เช่น การสร้างผลงานศิลปะที่ได้จากข้อสรุปจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน 1) วิเคราะห์ผลงาน 2) วิเคราะห์สังคม 3) วิเคราะห์ตนเอง เพื่อให้ให้นักศึกษาฝึกแลกเปลี่ยนข้อมูลผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ วิเคราะห์ผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ สร้างผลงานศิลปะที่ได้จากข้อสรุปจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน ประเมินผลงาน ดูข้อดีข้อเสียของผลงาน เพื่อพัฒนาในชิ้นงานต่อไป ทำขั้นตอน (Evaluating products) ทั้ง 5 ขั้นตอน และเข้าขั้นตอนที่ 4 เพื่อให้เกิดความชำนาญและความคล่องแคล่วในการวิเคราะห์ผลงาน วิเคราะห์สังคมและวิเคราะห์ตนเอง เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับผู้เรียนอย่างแท้จริง

2. ผู้สอนจึงต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษาลงมือทำกิจกรรมหรือภาระงานด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ แลกเปลี่ยนข้อมูลผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ขั้นที่ 3 วิเคราะห์ผลงานศิลปะที่ผู้เรียนสนใจ ตามหลัก 1) วิเคราะห์ผลงาน 2) วิเคราะห์สังคม 3) วิเคราะห์ตนเอง (Analysing the Artists' Products)

3. ผู้เรียนใช้หลักในการสร้างผลงานศิลปะที่ได้จากข้อสรุปจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน 1) วิเคราะห์ผลงาน 2) วิเคราะห์สังคม 3) วิเคราะห์ตนเอง (Creating Products) ขั้นที่ 5 ประเมินผลงาน ดูข้อดีข้อเสียของผลงาน เพื่อพัฒนาในชิ้นงานต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นกับตัวแปรอื่นเพิ่มเติม เช่น แรงจูงใจในการเรียนศิลปะ ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย การสร้างความรู้ด้วยตนเอง และทักษะให้สอดคล้องกับยุคสมัย

2. ควรนำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปต่อยอดการวิจัยหรือทดลองใช้กับรายวิชาอื่นหรือบูรณาการกับรายวิชาอื่นๆ โดยเลือกรูปแบบที่น่าสนใจเหมาะกับการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับยุคสมัย

References

- Amornchiwin, B. (2013). *Critical Thinking*. Institute of Critical Thinking. [In Thai]
- Boonpraset, W. (2011). *Development of an Instructional Model of Non-formal Education to Enhance the Emotional Intelligence and Ethic Intelligence for Professional Nurses Degree of Doctor of Philosophy* [Unpublished doctoral dissertation]. Chulalongkorn University. [In Thai]

- Chatsuphakul, K., and Kirdphitak, P. (2001) *Creation of Evaluation Criteria and Habitual Emotional Intelligence of Thai Youth Emotional Intelligence, Department of Guidance and Educational Psychology (Research Report), Educational Faculty. Srinakharinwirot University. [In Thai]*
- Cooper, R. K., and Swaff, A. (1997). *Executive EQ: Emotional intelligence in leadership and organizations*. Grosset/Putnam.
- Dewey, J. (1989). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the educative process*. D.C. Heath.
- Ennis, R. H. (1989). Critical thinking and subject specificity: Clarification and needed research. *Educational Researcher*, 18(3), 4-10. <https://doi.org/10.2307/1174885>
- Fischer, A., and Scriven, M. (1997). *Critical thinking: Its definition and assessment*. Edgepress.
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. Basic Books.
- Glaser, E. M. (1941). *An experiment in the development of critical thinking*. Teachers College, Columbia University.
- Goleman, D. (1997). *Emotional intelligence*. Bantam Books.
- Khammanee, T. (2002). *Science of Teaching*. Chulalongkorn University. [In Thai]
- Kanchanachaya, N. (2012). *Development of an Instructional Model of Principles in Solving Problem Creativity by Techniques of Thinking outside the box to Promote the Ability of Principles in Solving Problem Creativity to Produce the Instruction of Undergraduate Students of Educational Faculty [Unpublished doctoral dissertation]. Chulalongkorn University. [In Thai]*
- Khawnmaung, C. (1999). *The Study of Emotional Intelligence of Undergraduate Students of Educational Faculty of the Group of Rajaphat Institutions in the Lower Northern Thailand (Research Report) Educational Faculty. Phiboonsongkram Rajaphat Institution. [In Thai]*
- Lanchawatthanakorn, C. (2011). *The Development of the Institutional System to Enhance Reading Potential by Mind Tool with Evidence Reading of Information to Promote Reading Skills and Critical Thinking of Grade 6th Students who have Reading Problem*. Retrieved October 9, 2019, from www.onesqa.or.th/download-file/index.php? [In Thai].
- National Statistical Office. (2013). *The survey of education 2013*. National Statistical Office of Thailand. [In Thai]

- Phra Thammavitok (P.A. Payutto). (2001). *Life's Constitution: For a Peaceful and Happy Life*.
Buddhadhamma Foundation. [In Thai]
- Phuworawan, Y. (2014, November 1). Challenges of new frontier in learning: Education 4.0.
In *new frontier of learning: Education system 4.0* [Symposium]. Dusit Thani Hotel
Bangkok, Bangkok: Chulalongkorn University Learning Innovation Center. [In Thai]
- Silpakorn University. (2003). *Catalogue of the 49th National Exhibition of Art*. Silpakorn
University. [In Thai]
- Silpakorn University. (2013). *Catalogue of the 59th National Exhibition of Art*. Silpakorn
University. [In Thai]
- Sriorunrat, E. (2011). The study and development of a learning model using virtual field trips
with inquiry-based learning and critical thinking to enhance science learning outcomes
of lower secondary students [Unpublished doctoral dissertation]. Chulalongkorn
University. [In Thai]